

ЄВРОАНТЛАНТИЧНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Намір вступити до таких організацій, як НАТО та ЄС, безпосередньо пов'язаний з обранням і реалізацією певної моделі національного розвитку. Такий намір, за логікою, мав би базуватися на цілковитій визначеності засад суспільно-політичного ладу. Досвід держав, що становили першу та другу хвилі розширення НАТО, це цілком підтверджує

На сьогодні Україна - повноцінний член світової спільноти, чого не можна сказати про не таке вже й далеке минуле. Здобуття Україною державної незалежності поряд з багатьма іншими питаннями висунуло цілу низку проблем у сфері міжнародних відносин. Це і вироблення власної позиції, стилю та навичок у відносинах із зовнішнім світом, це і новий, самостійний тип взаємин з державами колишнього СРСР, так званим "близьким зарубіжжям", це, з рештою включення України в інтеграційні процеси, які розгорнулися серед розвинутих країн Європи.

Суверенність держави, окрім іншого, означає самостійність її зовнішньої політики. Набуття Україною ознак повноцінно розвинутої держави, суб'єкта міжнародних відносин відбувається за досить складних, суперечливих і певною мірою унікальних умов. Після тривалого періоду монополії правлячих кіл у визначенні зовнішньополітичного курсу до його формування тепер причетні сили з різними, часто протилежними соціально-політичними позиціями, і це ускладнює вироблення загальнодержавного курсу у міжнародних відносинах нашої країни.

Метою даної публікації є аналіз місця і ролі України в системі євроатлантичної інтеграції. Для висвітлення даної мети ми ставимо наступні **завдання:**

Виклад матеріалу. На початку незалежності України були визначені основні напрямки її зовнішньої політики, названі стратегічні партнери: Європейський Союз, США та Російська Федерація. З цих трьох пріоритетів найбільшим є Європейський Союз. Держава взяла курс на інтеграцію в Європу, вступ до Європейського Союзу.

Для України вступ до Європейського Союзу залишається великою національною метою.

Причини прагнення України до ЄС:

Європейський Союз - це система цінностей, на які орієнтується Україна — демократія, можливість, стабільність;

Європейський Союз - це найбільші в світі інвестори;

Європейський Союз - це вплив на світовий розвиток (після США).

Європейський Союз визнав Україну партнером у міжнародних відносинах після проголошення нею незалежності у 1991 р. Спеціальна декларація ЄС щодо України відзначила демократичний характер Всеукраїнського референдуму і закликала Україну підтримувати з ЄС діалог.

Головним нормативним документом, що становить основу сучасної співпраці України з ЄС, визначає її зміст та структуру, є Угода про партнерство і співробітництво, яка була підписана 14 червня 1994 р. і набула чинності 1 березня 1998 р. і знаменувала собою новий етап розвитку відносин між Україною та ЄС. Вона була спрямована як на розвиток економічного співробітництва, політичного діалогу між Україною та ЄС, так і на підтримку зусиль України щодо розвитку демократії і верховенства права.

Україна була першою з-поміж країн колишнього Радянського Союзу, з якою ЄС підписав Угоду про партнерство і співробітництво. Такі угоди були пізніше підписані з Росією, Молдовою, іншими країнами колишнього Радянського Союзу. Разом з тим, Угода про партнерство і співробітництво між ЄС і Росією першою набрала чинності, а вже після того - Угода з Україною.

Після набуття чинності Угоди про партнерство і співробітництво Указом Президента України "Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу" від 11 червня 1998 року було визначено основні напрями інтеграційного процесу:

- адаптація законодавства України до законодавства ЄС, забезпечення прав людини;
- економічна інтеграція та розвиток торговельних відносин між Україною та ЄС;
- інтеграція України до ЄС у контексті загальноєвропейської безпеки;
- політична консолідація та зміцнення демократії;
- адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС;
- культурно-освітня і науково-технічна інтеграція;
- галузева співпраця;
- співробітництво у галузі охорони довкілля.

Відносини України із загальноєвропейськими інтеграційними структурами постійно поглиблювалися. У вересні 1995 р. Україна стала повноправним членом Ради Європи. У червні 1996 р. було затверджено Стратегію інтеграції до ЄС. У липні 1996 р. Україна стала повноправним членом Центральноєвропейської ініціативи - впливової регіональної організації, що об'єднує сьогодні 17 країн. У липні 1997 р. було підписано "Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору", в якій країни НАТО визнавали нашу країну "невід'ємною частиною нових демократій Центрально-Східної Європи й одним із ключових факторів забезпечення стабільності в цьому регіоні та на континенті загалом". У грудні 1999 р. було прийнято прихильну до України Спільну стратегію ЄС, яку замінив план дій Україна - Євросоюз, підписаний 21 лютого 2005 р. Термін його дії розрахований на три роки. Наступним етапом такого співробітництва мають стати підготовка угоди про вільну торгівлю та надання Україні статусу Асоційованого члена ЄС. Важливим документом у системі Україна - ЄС є Декларація Європейської Комісії "Ширша Європа - сусідство: нові рамки відносин із східними та південними сусідами" (2003 р.)

Євросоюз стає ближчим до України завдяки колишнім радянським республікам у його складі та потужному слов'янському елементу у вигляді

чотирьох споріднених з Україною за мовою, культурою та традиціями держав - Польщі, Словаччині, Чехії і Словенії. До того ж, у цих та інших нових країнах Євросоюзу віддавна мешкають сотні тисяч етнічних українців. Цим, насамперед, пояснюється популярність там української мови. За даними Європейської Комісії, українську мову знають майже 2 млн. жителів країн Європейського Союзу. Пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності є розвиток та дальше поглиблення відносин стратегічного партнерства України з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО), з дотриманням принципів, зафіксованих у Хартії про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору, підписаній 9 липня 1997 року, Декларації про її доповнення від 21 серпня 2009 року, а також на виконання рішень, прийнятих за результатами засідання Комісії Україна - НАТО на рівні глав держав та урядів (4 вересня 2014 року, м.Ньюпорт, Сполучене Королівство Великої Британії і Північної Ірландії).

Основоположними документами, що продовжують визначати відносини між Україною та НАТО на сучасному етапі, є Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору (9.07.1997 р.) та Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство (21.08.2009 р.).

Указом Президента України від 24.09.2014 р. № 744/2014 уведено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 серпня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності», яким визначено, що пріоритетним національним інтересом України у сфері зовнішньополітичної діяльності у 2014 та наступних роках є дальший розвиток відносин стратегічного партнерства України з США, ЄС та НАТО.

23 грудня 2014 року Верховна Рада України прийняла рішення про відмову України від позаблокового статусу, який виявився неефективним у контексті забезпечення держави

від зовнішньої агресії та тиску. Внесений Президентом України проект (реєстр. № 1014-3 - був розроблений МЗС України) підтримала конституційна більшість народних депутатів України (303 голоси «за»).

Відповідно, внесені зміни до ст. 6, 8 Закону «Про основи національної безпеки України» і ст. 11 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», згідно з якими, відновлено курс євроатлантичної інтеграції, а основними напрямками державної політики з питань національної безпеки і основними засадами зовнішньої політики України визначено поглиблення співпраці з Організацією Північноатлантичного договору з метою досягнення критеріїв, необхідних для набуття членства у цій організації.

У контексті розвитку відносин України з НАТО на найвищому рівні ухвалені рішення про відмову України від здійснення політики позаблоковості; визначення нової Стратегії національної безпеки України (затверджена Указом Президента України від 5 травня 2015 року №287/2015); проведення комплексного огляду сектору безпеки і оборони України; вдосконалення системи координації співробітництва України з НАТО; підвищення ефективності під час підготовки та реалізації річних національних програм; досягнення Україною максимального рівня взаємосумісності та спільних спроможностей з НАТО; впровадження стандартів НАТО у військовій сфері.

Відносини між Україною та НАТО мають два основних виміри: політичний діалог і практичне співробітництво. Політичний діалог України з Альянсом забезпечується шляхом двосторонніх контактів на всіх рівнях, включно з міжпарламентським виміром. Провідну роль у поглибленні цього діалогу відіграє Комісія Україна-НАТО (КУП), створена в 1997 р. на виконання положень Хартії про особливе партнерство.[7]

Ключовим системним документом розвитку співробітництва з НАТО та важливим інструментом здійснення реформ в Україні за підтримки Альянсу є Річні національні програми співробітництва Україна-НАТО (РНП), які розробляються з 2009 року. РНП-2015 затверджена Указом Президента України № 238/2015 від 23 квітня 2015 року.

Окрім того, запрацював перший в рамках Комісії Україна-НАТО Трастовий фонд з перезахоронення радіоактивних відходів. Разом це біля 6 млн євро. Ще на 10 млн євро можуть розраховувати українські науковці протягом 2014-2017 рр. в рамках Програми НАТО «Наука заради миру та безпеки».

Також домовлено про створення нового Трастового фонду в підтримку України з розмінування та протидії саморобним вибуховим пристроям, визначені напрями партнерства між Україною та НАТО у сфері стратегічних комунікацій.

Висновки. Отже, Україна бере активну участь у формуванні політичних умов на міжнародній арені тим, що є членом багатьох впливових міжнародних організацій, в межах яких вона провадить активну роботу, яка, до того ж, віддзеркалює не лише загальні, а й національні інтереси нашої держави. З моменту досягнення незалежності Україна отримала членство у впливових міжнародних організаціях однією з перших з числа колишніх республік СРСР, що говорить на користь нашої держави, є показником зростаючого авторитету України в світі. Але, як говорить давня мудрість, краще якість ніж кількість. Тому, як на мене, Україна перш за все має вдосконалювати та покращувати свою роботу в організаціях, членом яких вона вже є, а потім вже розглядати можливості входження до інших міжнародних організацій. Насамперед це стосується ЄС та НАТО. Проте складна сучасна геополітична ситуація не залишає нашим політикам вибору, змушує їх якось реагувати на ситуацію, розташування головних сил у світі. Тому не дивно, що в недалекому майбутньому кількість міжнародних організацій, членом яких є Україна, може збільшитися.

Список використаної літератури:

1. Сайкевич М.І., Лебединець Л.Є. вплив міжнародного кредитування на перспективи розвитку економіки України // *Актуальні проблеми економіки*. 2013.-№6(96).-С. 43-48.
2. *Співпраця України з міжнародними економічними та політичними організаціями* НМН. <http://ru.osvita.ua/vnz/reports/politolog/15055/>.

3. Сущенко О. Роль Міжнародного валютного фонду у макрофінансовій стабілізації України / О. Сущенко, І. Руденко // *Ринок цінних паперів України*. - 2014. - №1-2. - С. 23-29
4. Щербина О. І. Взаємодія держави з міжнародними фінансовими організаціями як інструмент покращення стану соціальної сфери України / О. І. Щербина // *Формування ринкових відносин в Україні*. - 2015. - №3. - С. 170-174
5. *Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки - 2005* / За ред. О. Власюка. - К.: Знання, 2015. - 608 с.
6. *Україна в світовому співтоваристві*. - МЗС -К. 2015. - с.21-23.
7. *Участь України в миротворчій діяльності НАТО*. - Ужгород 2014.- с.12-17.
8. *Україна та НАТО - МЗС -К. 2015*. - с. 25-32.
9. Гончарук, Т. В. *Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.]; кер. авт. кол. О. М Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 44-71*
10. . Гончарук Т. Шумка М *Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013. – 722с. – С. 391-399.*
11. . Гурик, М. І. *Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. / М. І. Гурик // Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації: монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик, М. Л. Шумка, В. Я. Томахів [та ін.]; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 90-113.*
12. Гнасевич Н. В. *Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт.колектив : О. М Рудакевич (керівник) та ін. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 256 с.*
13. Рудакевич, О. *Взаємозв'язок національної ідентичності і культури в націєтворчому процесі / О.Рудакевич // Грані : [наук.-теорет. громад.-політ. альманах]. – 2010. – № 2. – С. 155–159.*